

Luxemburg 13. lokakuuta 2022

Vuosikertomus 2021

Kymmenen useimmin kysyttyä kysymystä

1. Mikä on Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tehtävä EU:n tilinpäätöksen osalta?

Tarkastajat tarkastavat joka vuosi EU:n konsolidoidun tilinpäätöksen ja antavat lausunnon tilien luotettavuudesta ja siitä, onko EU:n tulot saatu ja maksut suoritettu sääntöjen mukaisesti. Nämä tarkastukset muodostavat perustan tarkastuslausumalle, joka tilintarkastustuomioistuimen on annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 287 artiklan mukaisesti.

Vuonna 2021 EU:n menojen määrä oli **181,5 miljardia euroa**. Tämä oli 1,3 prosenttia EU:n jäsenvaltioiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Kun otetaan huomioon elpymis- ja palautumistukivälineeseen kohdennetuista varoista rahoitetut menot (46,5 miljardia euroa), EU:n maksamien menojen kokonaismäärä oli 228,0 miljardia euroa vuonna 2021.

2. Miten pandemian torjuntaan osoitetun EU:n elpymispaketin menoista raportoidaan vuosikertomuksessa?

Next Generation EU -väline (NGEU) on useista ohjelmista koostuva rahoituspaketti, jolla tuetaan EU jäsenvaltioiden taloudellista elpymistä covid-19-pandemian jälkeen. Osa kyseisistä ohjelmista rahoitetaan vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyn (MRK) otsakkeista, ja niiden kautta annettuun tukeen sovellettiin samaa täytäntöönpanomallia ja samoja sääntöjä kuin monivuotisen rahoituskehyn yhteydessä. Next Generation EU -välineestä myönnettävästä rahoituksesta noin 90 prosenttia osoitetaan elpymis- ja palautumistukivälineeseen, jonka täytäntöönpanomalli on olennaisesti erilainen kuin EU:n monivuotisen rahoituskehyn mukaisten talousarviomenojen yhteydessä. EU:n talousarviosta rahoitettavan tuen tapauksessa edunsaajille maksetaan tiettyjen toimien toteuttamisesta tai korvataan aiheutuneita kuluja. Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä jäsenvaltioille sen sijaan maksetaan ennalta määriteltyjen välitavoitteiden tai tavoitteiden tyydyttävästä saavuttamisesta.

Tilintarkastustuomioistuin antaa siksi ensimmäistä kertaa **erillisen lausunnon elpymis- ja palautumistukivälineen menoista** ja lisäksi käsittelee sitä vuosikertomuksessa omassa luvussaan.

3. Mitkä ovat Euroopan tilintarkastustuomioistuimen johtopäätökset vuoden 2021 osalta?

Tilintarkastustuomioistuin on vahvistanut, että vuoden 2021 tilit ovat **luotettavat**. Tarkastajat ovat siis antaneet ns. puhtaan lausunnon, kuten jokaiselta varainhoitovuodelta vuodesta 2007 alkaen. Tilintarkastustuomioistuimen johtopäätös oli, että vuoden 2021 tilit antoivat kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot EU:n taloudellisesta asemasta, sen tuloksista vuoden aikana sekä sen rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista.

Tilintarkastustuomioistuin totesi, että tulojen virhetaso ei ollut olennainen.

Tilintarkastustuomioistuin antaa menojen osalta kaksi erillistä lausuntoa: toisen EU:n talousarviosta ja toisen elpymis- ja palautumistukivälineestä.

EU:n talousarviomenojen arvioitu virhetaso oli 3,0 prosenttia. Virhetaso on korkeampi kuin vuosina 2019 ja 2020, jolloin se oli 2,7 prosenttia. Kuten kahtena edellisellä vuotena, tilintarkastustuomioistuin totesi, että virhetaso on laajalle ulottuva. Se antoi näin ollen **kielteisen lausunnon**.

Tilintarkastustuomioistuin antaa ensimmäistä kertaa erillisen lausunnon elpymis- ja palatumistukivälineen menoista. Tilintarkastustuomioistuimen lausunto kattaa vain yhden jäsenvaltiolle vuonna 2021 suoritetun maksun, joka osoitettiin Espanjalle. Tarkastuksessa ilmeni, että yhtä välitavoitetta ei ollut täysin saavutettu, mutta tilintarkastustuomioistuin ei pidä tästä aiheutuvaa vaikutusta olennaisena ja antoi siksi **puhtaan lausunnon**.

4. Mitä arvioidulla virhetasolla tarkoitetaan?

Virhetaso (3,0 prosenttia) on arvio **määrästä, jota ei olisi pitänyt maksaa** EU:n talousarviosta, koska varat oli tilintarkastustuomioistuimen näkemyksen mukaan käytetty joko EU:n sääntöjen tai jäsenvaltioiden kansallisten sääntöjen vastaisesti.

Tyypillisesti virheissä on kyse maksuista sellaisille edunsaajille tai hankkeille, jotka eivät ole oikeutettuja tukeen, taikka sellaisista palvelu- tai tavarahankinnoista tai investoinneista, joiden yhteydessä julkisia hankintoja koskevia sääntöjä ei ole sovellettu oikein.

5. Onko toisin sanoen EU:n varoista tuhlatu 3,0 prosenttia?

Ei. Tämä olisi virheellinen toteamus, sillä ”virheen” ja ”tuhlaamisen” välillä on merkittävä ero. EU:n talousarviomenojen tarkastuksessa tilintarkastustuomioistuin selvittää, onko EU:n varat käytetty sääntöjen mukaisesti, onko veloitetut kulut laskettu oikein ja täyttyvätkö tukikelpoisuusehdot. Jos yksi tai useampi näistä vaatimuksista ei täyty, tilintarkastustuomioistuimen mukaan kyseessä on virhe. Edellä mainittu 3,0 prosentin luku tarkoittaa tätä.

Vaikka näissä virheissä on kyse maksuista hankkeille tai edunsaajille, jotka eivät täytä tukikelpoisuusehtoja, tavoitellut hyödyt saatetaan silti saavuttaa. Tällaisessa tilanteessa maksut eivät ole laillisia tai sääntöjenmukaisia (joko osa maksuista tai kaikki maksut), mutta niitä **ei voida myöskään pitää tuhlausena**. Esimerkinä mainittakoon Irlannissa tarkastettu hätäapuhanke. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastajat havaitsivat virheitä hankintamenettelyssä, joten menot eivät olleet oikeutettuja EU:n rahoitukseen. Hanke kuitenkin mahdollisesti majoituksen (ja aterioiden) järjestämisen turvapaikanhakijoille.

On myös aivan mahdollista, että menot, jotka ovat laillisia ja sääntöjenmukaisia, ovat kaikesta huolimatta tuhlausta. Tilintarkastustuomioistuin on esimerkiksi aiemmin raportoinut tapauksesta, jossa oli rakennettu satamainfrastruktuuri ilman että olisi otettu asianmukaisesti huomioon ennustettuja rahtimääriä.

6. Ovatko havaitut virheet petoksia?

Merkittävässä enemmistössä tapauksia tästä ei ole viitteitä. Petoksella tarkoitetaan hyötymistarkoituksessa toteutettua tahallista petollista toimintaa. Vaikka petosten tunnistaminen tavanomaisilla tarkastusmenettelyillä voi olla vaikeaa, tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksissa havaitaan useita petosepäilyjä joka vuosi.

Tilintarkastustuomioistuin tarkasti vuoden 2021 osalta 743 tapahtumaa ja havaitsi niiden joukossa 15 petosepäilyä. Se ilmoitti nämä tapaukset Euroopan unionin petostentorjuntavirastolle (OLAF), joka tutkii ne ja ryhtyy tarvittaessa jatkotoimiin yhdessä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa. Tilintarkastustuomioistuin raportoi yhdestä tapauksesta myös Euroopan syyttäjänvirastolle (EPPO). Lisäksi se raportoi EPPOlle yhdestä muusta, vuodelta 2021 havaitusta tapauksesta.

7. Mitä laajalle ulottuvat virheet ja suuririskiset menot tarkoittavat?

Lähes kaksi kolmasosaa EU:n talousarvion menoista vuonna 2021 katsottiin suuririskisiksi. Kun kaikkien menojen virhetaso on tilintarkastustuomioistuimen arvion mukaan 3,0 prosenttia, suuririskisten menojen virhetaso erikseen tarkasteltuna nousee 4,7 prosenttiin. Koska tämän menotyyppien osuus kokonaismenoista on huomattava (63,2 prosenttia), tilintarkastustuomioistuin katsoo, että virhetaso on laajalle ulottuva – se kattaa koko tarkastetun perusjoukon tai **merkittävän osan** siitä.

Menot ovat suuririskisiä lähinnä silloin kun **EU korvaa** tukikelpoisten toimien tukikelpoisia kuluja (monimutkaisten sääntöjen mukaisesti). Korvattavia ovat esimerkiksi tutkimushankkeiden kulut (Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous), investoinnit alueelliseen ja maaseudun kehittämiseen (Koheesio, palautumiskyky ja arvot sekä Luonnonvarat ja ympäristö) sekä kehitysyhteistyöhankkeiden kulut (Naapurialueet ja muu maailma). Tämän tyyppisten menojen osuus kasvoi 63,2 prosenttiin (vuonna 2020 vastaava osuus oli 59,0 prosenttia).

Vähäriskisemmissä menoissa on kyse **tukioikeuksiin perustuvista maksuista**, jotka suoritetaan edunsaajille, kun nämä täyttävät tietyt (vähemmän monimutkaiset) ehdot. Tällaisia maksuja ovat esimerkiksi opiskelija- ja tutkimusapurahat (Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous), viljelijöille maksettavat suorat tuet (Luonnonvarat ja ympäristö) sekä EU:n henkilöstön palkat ja eläkkeet (EU:n yleinen hallinto).

8. Mitä merkitsee, että lausunto on puhdas, varauman sisältävä tai kielteinen?

Puhdas tarkastuslausunto tarkoittaa, että tilinpäätöksen luvut antavat oikean ja riittävän kuvan ja ovat tilinpäätösraportointia ja varainhoitoa koskevien sääntöjen mukaisia. Tilien perustana olevat toimet ovat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja sääntöjenmukaiset.

Varauman sisältävä lausunto tarkoittaa, että tarkastajat eivät voi antaa puhdasta lausuntoa, mutta havaitut ongelmat eivät ulotu laajalle.

Kielteinen lausunto on osoitus laajalle levinneistä ongelmista.

9. Mikä on olennainen virhetaso?

Tällä tarkastusalan termillä tarkoitetaan **virhetasoa, jonka ylittämisen jälkeen virheillä katsotaan olevan merkittävä vaikutus**. Virhetaso on olennainen, kun se todennäköisesti vaikuttaa tarkastuskertomuksen kohderyhmänä olevien käyttäjien päätöksentekoon. Sekä tilintarkastustuomioistuin että Euroopan komissio soveltavat olennaisuuden määrittämiseen **kahden prosentin raja-arvoa**.

10. Miksi vuosikertomuksessa viitataan riskeihin, jotka koskevat covid-19-elvytyspakettia?

Covid-19-pandemia tulee vaikuttamaan erittäin merkittävästi EU:n varainhoitoon. Rahoituskaudella 2021–2027 määrärahat, jotka ovat peräisin Next Generation EU -välineestä (NGEU) ja monivuotisesta rahoituskehyksestä (MRK), tulevat olemaan yhteensä 1 824 miljardia euroa. Tämä on **lähes kaksinkertainen määrä verrattuna** edellisen monivuotisen rahoituskehyskauden menoihin.

Samalla on todettava, että jäsenvaltiot ovat edelleenkin käyttäneet Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) varoja suunniteltua hitaammin. Vuosien 2014–2020 ERI-rahastojen varojen käyttöaste kuitenkin kasvoi vuoden 2021 aikana. Silti vuoden 2021 lopussa vain 67 prosenttia kauden 2014–2020 sovitusta EU-rahoituksesta oli maksettu edunsaajille.

Maksattamattomien sitoumusten määrä oli ennätysellinen, 341,6 miljardia euroa: 251,7 miljardia euroa liittyy EU:n talousarvioon (määrä laski vuoden 2020 lopun ennätysellisestä

303,2 miljardista eurosta) ja 89,9 miljardia euroa koskee uusia NGEU-välineeseen liittyviä maksattamattomia sitoumuksia.

Ehdollisista veloista EU:n talousarviolle johtuva kokonaisriski **kasvoi** vuosien 2020 ja 2021 välillä 131,9 miljardista eurosta 277,9 miljardiin euroon. Tämä johtui pääasiassa siitä, että Next Generation EU -paketin rahoittamiseksi laskettiin liikkeeseen 91,0 miljardin euron edestä joukkovelkakirjoja ja rahoitustukea lisättiin 50,2 miljardilla eurolla, jotta jäsenvaltioita voitiin auttaa suojelemaan pandemian koettelemia työpaikkoja ja työntekijöitä.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus varainhoitovuodelta 2021 löytyy 24:llä EU:n kielellä osoitteesta eca.europa.eu